

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA
PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 47520/16
Vlajko KOMLENAC
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući
8. studenoga 2022. godine u odboru u sastavu:

Péter Paczolay, *predsjednik*,
Alena Poláčková,
Davor Derenčinović, *suci*,

i Liv Tigerstedt, *zamjenica tajnice Odjela*,
uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 47520/16) protiv Republike Hrvatske koji je srpski državljanin
g. Vlajko Komlenac, koji je rođen 1949. godine i živi u Sremskoj Mitrovici
(„podnositelj zahtjeva”) i kojeg je zastupao g. S. Gatarić, odvjetnik iz
Sremske Mitrovice, podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu
ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 5. kolovoza 2016.,

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”), koju je zastupala
njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik, obavijesti o zahtjevu,

očitovanja stranaka,

odluku Vlade Srbije da ne iskoristi svoje pravo da se umiješa u postupak
(članak 36. stavak 1. Konvencije),

nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

PREDMET SPORA

1. Zahtjev se odnosi na odbijanje hrvatskih vlasti da podnositelju zahtjeva
priznaju pravo na starosnu mirovinu jer je nastavio raditi kao odvjetnik u
Srbiji.

2. Podnositelj zahtjeva u Hrvatskoj je radio 20 godina, a zatim u Srbiji još
16 godina. Mirovinska prava osoba koje su radile u objema zemljama uređena
su Ugovorom između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije o
socijalnom osiguranju (taj je ugovor prenesen na Srbiju kao državu sljednicu,
objavljen u Narodnim novinama, Međunarodni ugovori, br. 14/2001, dalje u

tekstu: „Ugovor o socijalnom osiguranju”). U skladu s člankom 2. stavkom 1. točkom 2. tog ugovora, kako ga tumače hrvatski sudovi, o svim zahtjevima za priznanje prava na mirovinu na temelju radnog staža u toj zemlji odlučuje se na temelju hrvatskog zakonodavstva.

3. Dana 25. rujna 2013. podnositelj je podnio zahtjev za prijevremenu starosnu mirovinu nadležnim srpskim tijelima, koja su dokumente potrebne za izračun njegove mirovine za razdoblje tijekom kojeg je radio u Hrvatskoj dostavila Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje u Osijeku (dalje u tekstu: „Zavod”). U tiskanici 205 pod nazivom „potvrda o mirovinskom stažu” u kojoj je naveden podnositeljev radni staž navedeno je da je na dan 1. rujna 2013. podnositelj još uvijek bio osiguran u Srbiji, odnosno da je još uvijek plaćao doprinose na osnovi obavljanja samostalne djelatnosti u toj zemlji. Nakon toga povukao je zahtjev te je kasnije podnio zahtjev za priznavanje prava na starosnu mirovinu na temelju iste dokumentacije.

4. Dana 22. ožujka 2014. podnositelju zahtjeva priznato je pravo na starosnu mirovinu u Srbiji. Prema srpskom pravu, mogao je i dalje raditi kao odvjetnik dok prima mirovinu.

5. U međuvremenu, kad je riječ o njegovu radnom stažu u Hrvatskoj, Zavod je odbio njegov zahtjev za priznanje prava na mirovinu jer je u Srbiji obavljao samostalnu djelatnost i nije dostavio dokaz da je njegovo mirovinsko osiguranje u toj zemlji prestalo, zbog čega nije ispunio zakonske pretpostavke utvrđene u članku 37. hrvatskog Zakona o mirovinskom osiguranju, koji je zahtijevao prestanak mirovinskog osiguranja. Konkretno, u zahtijevanoj tiskanici 205 dostavljenoj Zavodu navedeno je da je još uvijek osiguran u Srbiji (vidi stavak 4. ove odluke), a u dokumentu koji je podnositelj naknadno dostavio hrvatskim vlastima, pod nazivom „potvrda o životu i izjava korisnika mirovine” od 13. veljače 2014., također je navedeno da obavlja samostalnu djelatnost.

6. Nakon što je podnositelj podnio žalbu, dana 11. veljače 2015. Središnja služba Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje potvrdila je prvostupanjsko rješenje.

7. Dana 10. ožujka 2015. podnositelj je podnio tužbu radi pokretanja upravnog spora Upravnom sudu u Osijeku tvrdeći da obavlja samostalnu djelatnost, ali da više nije osiguran jer prema srpskom pravu nije dužan plaćati doprinose za mirovinsko osiguranje. Taj je sud održao ročište na kojem podnositelj nije dostavio daljnje dokaze niti je imao dokaznih prijedloga.

8. Dana 30. rujna 2015. sud je odbio njegovu tužbu smatrajući da je odluka upravnih tijela zakonita i da nije protivna Ugovoru o socijalnom osiguranju između Hrvatske i Srbije.

9. Nakon što je podnositelj podnio žalbu, dana 28. siječnja 2016. Visoki upravni sud potvrdio je prvostupanjsku presudu smatrajući da podnositelj, budući da prema hrvatskom pravu osoba ispunjava uvjete za mirovinu tek kad više nije osigurana, a podnositelj je tijekom postupka tvrdio da obavlja

samostalnu djelatnost, ne ispunjava uvjete da mu se prizna pravo na mirovinu prema hrvatskom pravu.

10. Dana 1. lipnja 2016. Ustavni sud odbio je podnositeljevu naknadnu ustavnu tužbu navodeći da su odluke upravnih sudova bile dostatno obrazložene i da nisu bile proizvoljne.

11. Podnositelj zahtjeva prigovorio je na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog odbijanja hrvatskih upravnih tijela da mu priznaju pravo na starosnu mirovinu. Ustvrdio je da, od kada mu je priznato pravo na mirovinu u Srbiji 22. ožujka 2014., nije dužan plaćati doprinose za mirovinsko osiguranje u toj zemlji prema srpskom pravu i da prema tome ispunjava sve uvjete za priznanje prava na dio svoje starosne mirovine u Hrvatskoj, bez obzira na činjenicu što je u Srbiji nastavio obavljati profesionalnu djelatnost. Podnositelj je prigovorio i na temelju članka 1. Protokola br. 12 uz Konvenciju da je bio diskriminiran u odnosu na hrvatskog državljanina koji je nastavio obavljati samostalnu djelatnost dok je u mirovini u Srbiji.

OCJENA SUDA

A. Navodna povreda članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju

12. Sud smatra da nije potrebno ispitati sve preliminarne prigovore koje je iznijela Vlada jer je zahtjev u ovom predmetu u svakom slučaju nedopušten iz sljedećih razloga.

13. Sud ponavlja da članak 1. Protokola br. 1 ne jamči pravo na mirovinu u određenom iznosu (vidi, među drugim izvorima prava, *Janković protiv Hrvatske* (odl.), br. 43440/98, ECHR 2000-X). Kako bi utvrdio je li podnositelj zahtjeva imao „vlasništvo” u smislu navedene odredbe, Sud mora ispitati je li podnositelj ispunio zakonske uvjete propisane domaćim pravom za priznanje prava na mirovinu (usporedi *Richardson protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 26252/08, stavak 17., 10. travnja 2012.).

14. U skladu s člankom 37. stavkom 1. hrvatskog Zakona o mirovinskom osiguranju, pravo na starosnu mirovinu može se steći kad se ispune uvjeti u pogledu navršene dobi i nakon prestanka osiguranja, odnosno nakon što osoba prestane plaćati doprinose za obvezno mirovinsko osiguranje. Sve zaposlene osobe ili osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost u Hrvatskoj moraju plaćati doprinose za obvezno mirovinsko osiguranje. Osiguraniku prestaje svojstvo osiguranika prestankom okolnosti na temelju kojih je stekao to svojstvo, što u slučaju osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost podrazumijeva prestanak obavljanja samostalne djelatnosti i odjavu osiguranja, odnosno brisanje iz odgovarajućeg registra (članak 121. istog zakona). Konačno, u Hrvatskoj nije moguće obavljati samostalnu djelatnost odvjetnika i primati mirovinu.

15. Prema srpskom pravu, osobe mogu steći pravo na starosnu mirovinu i nastaviti obavljati samostalnu djelatnost i bez prestanka mirovinskog osiguranja (članak 82.a stavak 4. srpskog Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju).

16. Međutim, takvo izuzeće ne postoji prema hrvatskom pravu, a ta se dva različita pravna sustava mogu kombinirati samo u mjeri predviđenoj Ugovorom o socijalnom osiguranju, koji se tumači na način da propisuje da se za priznanje prava koja se ostvaruju u Hrvatskoj primjenjuju hrvatski zakoni (vidi članak 2. stavak 1. točku 2. Ugovora o socijalnom osiguranju).

17. Drugim riječima, podnositelju zahtjeva moglo bi se priznati pravo na dio mirovine za radni staž u Hrvatskoj samo ako ispunjava uvjete prema hrvatskom Zakonu o mirovinskom osiguranju, uključujući prestanak osiguranja (vidi stavak 14. ove odluke), za koje su hrvatska tijela utvrdila da ih ne ispunjava.

18. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da, prema srpskom pravu, više nije dužan plaćati doprinose za mirovinsko osiguranje kao odvjetnik u mirovini. Međutim, Sud mora primijetiti da podnositelj nije naveo zakonsku odredbu na temelju koje uživa takvo izuzeće niti ju je Sud uspio utvrditi.

19. Međutim, čak i pod pretpostavkom da je to bio slučaj, Sud ne može prihvatiti tvrdnju podnositelja zahtjeva da nije imao način da dokaže svoje navode u tom pogledu pred nadležnim hrvatskim tijelima. Kao što je Vlada ispravno istaknula, mogao je od nadležnog srpskog tijela zatražiti da dostavi ažuriranu tiskanu 205 odgovarajućem hrvatskom tijelu u bilo kojem trenutku tijekom upravnog postupka. Alternativno, mogao je hrvatskim tijelima dostaviti potreban obrazac iz kojeg je vidljiva njegova odjava iz mirovinskog osiguranja u Srbiji ili je mogao zatražiti od srpskih tijela da mu izdaju izvadak iz službenog registra u skladu s člankom 142. stavkom 1. srpskog Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, koji bi sadržavao detaljne informacije o visini njegovih doprinosa za mirovinsko osiguranje uplaćenih tijekom godina. Međutim, čini se da podnositelj zahtjeva nije pribjegao nijednoj od tih mogućnosti i umjesto toga je na ročištu održanom pred Upravnim sudom u Osijeku izjavio da nema daljnjih dokaznih prijedloga (vidi stavak 7. ove odluke).

20. U tim okolnostima, Sud smatra da podnositelj zahtjeva nije dokazao da ispunjava uvjete za priznanje prava na starosnu mirovinu u Hrvatskoj, a time ni postojanje prava na traženu naknadu koju može tražiti prema domaćem pravu koje bi dovelo do primjene članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju (vidi *Stec i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.) [VV], br. 65731/01 i 65900/01, stavak 51., ECHR 2005-X).

21. Prema tome, ovaj je prigovor nespojiv *ratione materiae* s odredbama Konvencije u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) i mora se odbaciti u skladu s člankom 35. stavkom 4.

B. Navodna povreda članka 1. Protokola br. 12 uz Konvenciju

22. Opća načela o navodnoj diskriminaciji u predmetima povezanim s mirovinom nedavno su sažeta u predmetu *Milivojević protiv Srbije* ((odl.), br. 11944/16, stavci 26. – 30., 5. srpnja 2022.).

23. Konkretno, da bi se otvorilo pitanje na temelju članka 1. Protokola br. 12, mora postojati različito postupanje s osobama koje su u analognim ili relevantno sličnim situacijama na temelju značajke koja se može identificirati ili „statusa”. Elementi koji karakteriziraju različite situacije i određuju usporedivost dviju skupina koje se uspoređuju moraju se ocijeniti u svjetlu predmeta spora i svrhe mjere koja stvara razliku o kojoj je riječ (vidi *Fábián protiv Mađarske* [VV], br. 78117/13, stavak 121., 5. rujna 2017., i *Špoljar i Dječji vrtić Pčelice protiv Hrvatske* (odl.), br. 68320/13, stavak 39., 22. rujna 2020.).

24. Podnositelj zahtjeva nastojao se usporediti s osobama, konkretno s hrvatskim državljanima, koji su otišli u mirovinu prema srpskom pravu i mogli su nastaviti obavljati samostalnu djelatnost. Takve bi osobe tada mogle obavljati profesionalnu djelatnost i istovremeno dalje primati mirovinu.

25. Međutim, prema mišljenju Suda, podnositelj se ne može uspoređivati s osobom koja je otišla u mirovinu prema zakonima druge zemlje, bez obzira na državljanstvo te osobe. Sud je već utvrdio da se srpsko pravo upravo o tom pitanju razlikuje od hrvatskog prava (vidi stavak 16. ove odluke). Posljedična razlika u pravima umirovljenika prema zakonima druge zemlje ne može se tumačiti kao bilo kakva razlika u postupanju od strane hrvatskih tijela. Naprotiv, s podnositeljem se postupalo kao sa svakim drugim umirovljenikom u Hrvatskoj, koji također ne bi mogao dalje primati mirovinu dok obavlja samostalnu djelatnost odvjetnika (vidi stavak 14. ove odluke).

26. Ukratko, Sud utvrđuje da podnositelj zahtjeva nije uspio dokazati da je bio u relevantno sličnom ili analognom položaju skupini s kojom se nastojao usporediti, ili da se s njim postupalo drugačije nego sa skupinom u odnosu na koju je bio u analognom položaju.

27. Iz toga proizlazi da je ovaj prigovor očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. i mora se odbaciti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

ODLUKA KOMLENAC protiv HRVATSKE

Iz tih razloga Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku
1. prosinca 2022. godine.

Liv Tigerstedt
Zamjenica tajnika

Péter Paczolay
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST/STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524